

Kanun Numarası	5548
Başlığı	KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU KANUNU
Kabul Tarihi	28/09/2006
Kabul Edildiği Birleşim	22.Dönem 4.Yasama Yılı 131.Birleşim
Cumhurbaşkanlığına Gidiş Tarihi	29/09/2006
Cumhurbaşkanlığından Geliş Tarihi	12/10/2006
Cumhurbaşkanınca Yapılan İşlem	Onay
Resmi Gazete Tarihi	13/10/2006
Resmi Gazete Numarası	26318
Diğer Bilgiler	Son Dönem Tasarı Bilgileri ve Komisyon Raporları
Kanun Tasarısının Metni	
Dönemi ve Yasama Yılı	22/4
Esas Numarası	1/1227
Başkanlığa Geliş Tarihi	03/07/2006
Tasarının Başlığı	15.6.2006 Tarihli ve 5521 Sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu ve Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi
Tasarının Özeti	Ülkemizde idarenin işleyişi ile ilgili şikayetleri incelemek ve önerilerde bulunmak üzere Kamu Denetçiliği Kurumunun oluşturulması ve ülke düzeyinde faaliyet göstermesi öngörülmekte, Başdenetçi, denetçiler ve Genel Sekreterin görevleri, nitelikleri, seçimleri, atanmaları, çalışma ilkeleri, bağımsızlığı, Kuruma yapılacak başvurular ve Kurum personeli ile ilgili konular düzenlenmektedir.
Tasarının Son Durumu	KANUNLAŞTI

Komisyon Tipi	Adı	Giriş Tarihi	Çıkış Tarihi	Yapılan İşlem	Karar Tarihi
Tali Komisyon	Anayasa Komisyonu	05/09/2006	21/09/2006	Raporunu Vermedi	
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe Komisyonu	05/09/2006	21/09/2006	Raporunu Verdi	20/09/2006

Esas Komisyon Raporu(Sırası) 1236

Kanun Numarası: 5548

AYRIŞIK OY

Anayasanın 89 ve 104. maddeleri uyarınca 3, 4, 9, 11, 13, 15, 22, 26, 30,33 geçici 1 ve 41. maddelerinin tekrar görüşülmesi için Sayın Cumhurbaşkanınca TBMM Başkanlığına gönderilen Kamu Denetçiliği Kurumu Yasası, Komisyonda hiçbir değişiklik yapılmadan aynen geçirilmiştir. Oysa Cumhurbaşkanlığının iade gerekçesi dikkatlice okunduğunda, gerekçenin Kamu Denetçiliği Kurumunun daha sağlıklı oluşturulmasına yönelik olduğu açıkça görülür. Nitekim Sayın Cumhurbaşkanı, “Yasa koyucunun, kuşkusuz, hukukun evrensel ilkelerine ve Anayasaya uygun olmak koşuluyla her konuda yasal düzenleme yapmaya yetkisi vardır” belirlemesini yapmıştır. Ama maalesef Sayın Cumhurbaşkanının iade gerekçeleri hiç dikkate alınmadığı gibi, Yasa Komisyonda yeterince de tartışılmamıştır.

AB İlerleme Raporunun yayımına yetiştirilmesi amacıyla alelacele Yasa çıkarmanın TBMM'nin onuruyla bağdaşmadığı açıktır. Kaldı ki, Kamu Denetçiliği Kurumunun oluşması konusunda gerek siyasal partilerde ve gerekse toplumda ortak bir görüş oluşmuş durumdadır. Bugün hiçbir siyasal parti, sivil toplum örgütü, üniversiteler, meslek kuruluşları kamu denetçiliğinin oluşturulmasına karşı çıkmamaktadır. Ama AKP, bu olumlu tabloyu değerlendirmemiş, adeta AB'nin dayatmalarına boyun eğerek, kendi anlayışına uygun bir kamu denetçiliği kurumu oluşturmaya çalışmıştır. Böyle bir anlayışın doğal sonucu olarak, Türkiye için çok önemli olan bir Kurumun sağlıklı oluşturulmasının yolları adeta kapatılmıştır.

Mevcut Yasanın pek çok maddesi açıkça Anayasaya aykırıdır. Bu konu Sayın Cumhurbaşkanının iade gerekçesinde, Anayasa Mahkemesi Kararları da örnek verilerek açıkça belirtilmiştir. O kadar ki, TBMM'ye bağlı bir Kurum oluşturulmakta ve bu Kurumun üyelerini TBMM seçmekte. Ama Anayasanın 87. maddesinde TBMM'nin böyle bir görevi yok. Ayrıca TBMM'nin seçtiği denetçiler TBMM Genel Kurulunda yemin edecekler. Niçin TBMM Genel Kurulunda? Oluşturulan Kurum bir Anayasal kurul değil ki, üyeleri gelip TBMM Genel Kurulunda yemin etsinler. Seçilme süreci Anayasaya aykırı olan bir kişinin, TBMM Genel Kurulunda yemin etmesinin hiçbir mantığı yoktur.

Oluşturulan Kurumun görevleri Yasanın 9. maddesinde şöyle tanımlanmıştır. “Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikayet üzerine, Türkiye Cumhuriyetinin Anayasada belirtilen nitelikleri çerçevesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygı, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.” Adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uyacak olan Kurumun kendisi, Anayasaya aykırı olarak oluşturuluyor. Böyle bir anlayışla kamu denetçiliğinin yansız görev yapması, her şeyden önce halka güven vermesi olanaklı mı? Kuşkusuz ki hayır.

Kamu Denetçiliği Kurumunun hiçbir yaptırımı yok. Olmaması da gerekir. Çünkü bu kurum öneri yapmaktadır. Bu Kurumun yaptırımı, saygınlığından kaynaklanacaktır. Aldığı kararlar, yaptığı araştırmalar ve sonuçta yapacağı öneriler saygınlığının gereği olarak siyasal düzeyde de, bürokratik düzeyde de kabul görecektir ve uygulanacaktır. Ama daha kuruluş aşamasında varlığı Anayasal olarak sorgulanan bir Kurumun saygınlığından kimse söz edemez. Bu

açından AKP çok önemli bir fırsatı elinden kaçırmakta ve bu önemli kurumu daha doğmadan öldürmektedir. Oysa bu Kurum, bir Anayasal kurum haline getirilebilir ve toplumsal uzlaşma ile saygın bir konumda oluşturulabilirdi. Buna itiraz eden sadece AKP Grubu ve AKP Hükümetidir.

AKP Grubu bu Yasayı aynen Parlamentodan geçirerek, yasalaşma sürecini tamamlarsa, örneğin yargı kararlarını uygulamadığı için veya yolsuzluk yaptığı için 6 aydan az mahkumiyet cezası alan bir kişi de kamu denetçisi olabilecektir. Bu mantığı kamu denetçiliği ile bağdaştıran bir düşüncenin, oluşturulan Kurumun saygınlığına daha başlangıçta darbe vurduğu açık değil midir?

Kamu denetçisinin adaylık ve seçim sürecinin de sağlıklı olmadığı açıktır. Tümüyle siyasal iktidarın yönlendirmesiyle adayın belirlendiği bir süreç esas alınmıştır. Oysa bu sürecin içinde, birer aydınlanma kurumu olan Üniversitelerin bulunması gerekirdi.

Dokunulmazlık konusunda halka verdiği sözlerden dönen bir siyasal iktidarın, hemen hemen her ortamda, "Biz dokunulmazlıkların kaldırılmasından yanayız. Ama sadece siyasetlerin değil, kamudaki tüm mevki sahiplerinin, yargı mensuplarının, sivil ve askeri yetkililerin de dokunulmazlıklarının kaldırılmasını istiyoruz. Bunların hepsini birden kaldıralım" söyleminde bulunan AKP, bu Yasa ile yeni dokunulmazlıklar getiriyor. Yasa ile Başdenetçi ile denetçilerin görevleri nedeniyle bir suç işlediklerinde haklarında ceza kovuşturması yapılması TBMM Başkanının iznine bağlanıyor. Bu tür ayrıcalıkları kaldıracağını beyan edenler, niçin acaba yeni yeni ayrıcalıklar getiriyorlar? Çünkü AKP dokunulmazlıklar konusunda ne kadar samimi değilse, herkesin dokunulmazlığını kaldıracağız söyleminde de o kadar samimi değildir. Yasadaki bu düzenleme bunun çok açık bir göstergesidir.

Yasanın bir diğer garipliği de yürütme maddesidir. Yasaya göre "Bu Kanunun Başdenetçi ve denetçilerin seçim ve görevden alınmaları ile ilgili hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi, diğer hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür." Yasanın Bakanlar Kurulunu ilgilendiren hiçbir maddesi yok. Kurumun Bütçesi için ödenek dahi TBMM Bütçesine konmaktadır. Suç işleyen denetçi hakkında soruşturma açma iznini de TBMM Başkanı vermektedir. Bu çifte yürütmeyi anlamak gerçekten de mümkün olamamıştır. Sayın Bakan da Plan ve Bütçe Komisyonunda doyurucu hiç bir açıklama yapmamış, yapamamıştır.

M. Akif Hamzaçebi
Trabzon

A. Kemal Deveciler
Balıkesir

Kazım Türkmen
Ordu

Kemal Kılıçdaroğlu
İstanbul

M. Mesut Özakcan
Aydın

Enis Tütüncü
Tekirdağ

Gürol Ergin
Muğla

A. Kemal Kumkumoğlu
İstanbul

Bülent Baratalı
İzmir